

KUSTBON

== Tidning för svenskarna i Estland ==

Arg. II.

Onsdagen den 19 november 1919.

№ 27.

Redaktionens adress: Reval, Riddaregatan 3.

„Svenska Odlingens Vänner“ tioarsminne.

Vår folkbildningsförening „Svenska Odlingens Vänner“ (S. O. V.) kan blicka tillbaka på en 10-års verksamhet. Föreningens styrelse fattade med anledning härav på sitt sammanträde i Reval den 21 oktober vissa beslut angående 10-års mötets firande i slutet av året, var om närmare framdeles.

S. O. V. är den första Estlandssvenska folkbildningsföreningen och den första föreningen, som haft till uppgift, att samla alla baltiska svenskar till gemensamt arbete. Den har också anhängare och medlemmar i utlandet.

Denna gång vilja vi berätta något om, huru och varför föreningen kom till och vilka svårigheter den redan i början hade att kämpa med.

Det har icke varit någon lätt sak att få nämnda förening till stånd. Ganska mycket bråk har det varit, och många hinder har man haft att övervinna dess förinnan. Genast i början höll hela företaget på att stranda på söndringar och olika uppfattningar inom stiftarnes eget led. Det dröjde länge, innan man kunde komma överens om principerna vid uppsättandet av stadgarna, och hade man så äntligen enat sig och antagit ett förslag till stadgar, så mötte den andra svårigheten att få föreningen stadfast och registrerad. Det fordrades nämligen flera gånger förnyade ansökningar hos Estlands guvernör, och vissa paragrafer fingo ändras, innan man slutligen lyckades få tillåtelse för S. O. V. att existera som förening och värka för upp-givet ändamål.

Tanken att grunda en svensk folkbildningsförening i Estland var icke ny då. Redan förut

TACK.

För den välkomna gåvan från en person, som vill vara onämnd, av **ett tusen (1000) mark** att av mig användas för skoländamål frambäreshärmet ett varmt tack.

Reval den 11 nov. 1919.

Nils Linderstam.

hade man kommit på denna goda idé. Det var närmast med tanken på att få en något högre skola till stånd som föreningen tillkom. I början av 1907 hade man hunnit så långt att ett konferensmöte för konstituerandet av en större förening utlystes på prästgården i Nuckö. Mötet var besökt av representanter från nästan alla est-svenska orter. Det var ett mycket intressant möte, så mycket intressantare som det var ett est-svenskt sådant och det första i sitt slag härstädes. Bönderna diskuterade om bildning och om huru vårt folk kunde komma framåt, uppåt. Konferensen öppnades högtidligt med sång samt bön och ett kort tal av pastor Maass, däri redogjordes för ändamålet med dagens möte samt betydelsen av en dylik förening, som man nu tänkte stifta. Men under strävandet efter bildning fick man enligt talaren icke glömma huvudsaken, nämligen „Guds rike och hans rättfärdighet.“ Den tilltänkta föreningen borde därför också vinnlägga sig om höjandet av religiositet, helst som svenskarne alltid varit ett religiöst folk. Därpå uppläste pastor M. ett stadgeförslag, som innehöll omkring 50 §§. Härvid upptod en mycket livlig och hetsig diskussion, vilken räckte i flere timmar. En del av de närvarande ansågo, att de före-

slagna stadgarne gingo i altför religiös riktning och att man lade altför litet vikt på huvudsaken, bildningen. Det var icke en missionsförening man ville ha utan en bildningsförening. Många ansågo det alldeles onödigt, att upptaga religiös verksamhet på programmet, och det tyckte t. o. m. många av de rent andlige med, som voro närvarande. Däremot hade man ingenting emot att föreningen grundade sina strävanden på kristlig grund. Försvaren åter av de föreslagna stadgarna sökte bevisa, att bildningen först då kunde anses verklig, då den går hand i hand med kristendomen. Av de framställda meningarna på det minneriska „historiska“ est-svenska mötet på prästgården i Nuckö framgick tydligt, att vårt folk åstundar bildning.

Det kunde ju vara av intresse för tidningens läsare att höra, hurudan man då på det allmänna est-svenska mötet tänkte skapa den så länge av behovet påkallade blivande folkbildningsföreningen, och tillåter jag mig därför göra ett utdrag ur de då föreslagna stadgarna.

Namnet på föreningen lydde så:

Det kristligt Svenska Upplysnings-
Förbundet i Ryssland.

§ 2.

Sitt mål försöker Förbundet uppnå därigenom att å ena sidan vinnlägga sig om att höja religiositet, moral och bildning: a) genom religiösa och etiska föredrag, b) genom grundande och understödande av resp. kristliga skolor, c) genom anläggande av välgörande institutioner, d) genom stiftande av kristlig-sedliga föreningar, e) genom inrättande av lånebibliotek och läsestugor samt f) genom utbredande av goda böcker och tidskrifter och liknande företag. Å andra sidan bemödar det sig om att höja folkets välstånd och levnadsförhållanden till en högre nivå genom undervisning på hushållningens, lantbrukets och andra näringsområden, genom förmedling av förvärvskällor, genom eftersträvande av hygieniska levnadsvilkor, så och genom understödande av hjälpbehövande o. s. v.

På sådana grunder skulle dock vårt folkbildningsarbete icke baseras. Föreningen kallar sig numera, som bekant, Svenska Odlingens Vänner i Estland, och de 2 första paragraferna i de nu gällande stadgarna lyda så:

§ 1.

Föreningens ändamål är att verka för bildning och kultur bland den svenska befolkningen i Estland.

§ 2.

Detta sitt ändamål vill föreningen uppnå genom att öppna och underhålla skolor, läsestugor och bibliotek, utgiva och utsprida bland den svenska befolkningen böcker, tidskrifter och broschyrer, anordna diskussionsmöten, folkeliga föredrag, lantbruks- och hushållskurser och bidra till förbättrande av denna befolknings förvärvskällor och hygieniska levnadsvilkor.

N. B.

Svenska Estland.

Reval.

Gustaf Adolfsdagen firades här i svenska skolans lokal (den 6 nov.) kl. 7 på kvällen. Till mötet hade infunnit sig en skara intresserade.

Pastor Nils Linderstam ägnade ett längre anförande åt den store konungens minne: framställde drag ur hans levnadshistoria, beskrev hans utmärkta egenskaper som krigare, statsman och människa samt påminte om hans stora betydelse för den Lutterska kyrkan samt Sverige och svenskheten. Pastorns med värme utförda tal åhördes med stort intresse.

Fru H. Britzke deklamerade „Vid Lützen“ av Snoilsky. Den vackert och talangfullt utförda deklamationen bidrog att göra stämningen högtidlig.

Mötet blev högst värdefullt därigenom, att den store svenske folkhögskolemannen Rektor Stadius behagade närvara. Vår folkrepresentant H. Pöhl gjorde de församlade uppmärksamma på den ärade gästens närvaro och uppmanade Rektorn hedra mötet med några ord.

Efter avsjungandet av „Vårt land“ talade Rektor Stadius med anledning av dagens betydelse som svenskhetens dag i varma ordalag om kulturkampen för svenskhetens heliga sak, för vårt andliga Sverige. Vi skola icke allenast odla utan även adla vår svenska stam. Vi ha att kämpa med andliga vapen; i en framtid är det dessa, som skola bliva avgörande. Vi måste hålla ihop, och modersmålet skall förena oss. Låt om oss idag på „svenska dagen“ avgiva ett löfte på

att hjälpa varann! Låtom oss bilda en syskonring runt hela Östersjön och hålla varandra i hand! Då kunna vi trotsa alla faror.

Det behöver väl knappt sägas, att de från hjärtat gående orden i Rektor Stadius tal, som alltigenom andades av svenskhet, gjorde ett djupt angenämt intryck på åhörarna. Sent skola Revalssvenskarne glömma Gustaf Adolfsdagen 1919.

Till slut avsjöngs gemensamt „Modersmålets sång“.

Även den 7 nov. voro Revalssvenskarne samlade till ett litet samkväm med tal av Rektor Uno Stadius, men därom ävensom om ett annat svenskt möte härstädes med talare från Finland närmare i nästa nummer.

Brev från Ormsö.

Minnet av hjältekonungen Gustaf Adolf's dödsdag firades av Svenska Odlingens Vänner härstädes med ett anslående samkväm i prästgårdens stora sal. Pastor Malm och hans värdinna fröken Rinne hade ej lämnat någon möda ospard att giva det hela en så tilltalande prägel som möjligt. Salen var dekorerad med granar och hjältekonungens porträtt smyckad med kransar och flaggor i de vackra blågula färgerna. Kring de olika borden inbjödo bekväma sittplatser till förtroligaste grupperingar. Hela anordningen stämde till fäst. Ett 50-tal personer, kvinnor och män, hade infunnit sig. Efter inledningspsalmen öppnades samkvämet med hälsningstal av ordförande. Följde så musik på piano av pastor Malm varefter denne föredrog fästtalet om Gustaf Adolfs livsgärning och död. Även genom att föredraga delar ur historien klarlagdes guldkonungens ädelmodiga karaktär och upphöjda sinneslag. Och då talaren framhöll, att denne mänsklighetens storman tillhört den stam, till vilken även vi hava glädjen att räkna oss, då rörde sig i åhörernes innersta känslor av varmaste slag. „Ja, Gustaf Adolf var och är även vår konung, vår egendom!“

Lärarynnet Hollingers talade varma ord om den orädda kämpen och deklamerade den stämningfulla dikten „Fädernas kyrka i Sveriges land“. Även kommunalordföranden Anders Lindkvist bidrog till att belysa Gustaf Adolfs person och uppmanade avslutningsvis till att „lyssna till den granens susning, vid vars rot ditt bo är fäst.“

Ännu en överraskning hade värdfolket berett genom att inbjuda till ett rikt dukat kaffebord. Svenska Odlingens Vänner kassa fick härigenom ett tillskott på 135 Emk. Vackert så, efter våra omständigheter. Unison sång, löpande frågors behandling utfylde programmet. Bland annat beslöts bilda en blandad kör, som till att börja med har sina övningar i prästgården. Efter några på angenämaste sätt tillbragta timmar skiljdes man åt med löftet att i snar framtid mötas i Kyrkslätt. — Svenskar i Estland, upp till svensk samling!

Joel Nyman.

För de medel, som insänts för Kristjan Nyman's räkning, som varit utsatt för eldsvådeolycka, uttalas härmed ett varmt tack!

Gåvor ha lämnats av:

Konsul Hedman, Reval	Mk. 50: —
Övriga Revalsbör	„ 107: —
August Fredrik, Lilla Rågö	„ 20: —
August Blomkvist „	„ 10: —
Johannes Söderström „	„ 5: —
Summa Mk. 192: —	

Barnavårdsanstalt i Reval.

Undertecknad vill härmed göra allmänheten uppmärksam på, att vi i Reval lyckats få till stånd en bröstbarnvårdsanstalt (rinnalaste warjupaik), adress: Balesnagatan 10. Anstalten, som invigdes den 2 november, har 5 mödrar-vårdarinnor och har redan mottagit 12 barn. Därmed ha vi kommit ett steg framåt i Reval. Detta hem kommer säkerligen att vara av stor betydelse för vår stad, där så mycket elände råder och där så många små omkomma till följd av fattigdom och i brist på modersvård. Hemmet är icke riktigt färdigt ännu, men man sparar inte på utgifterna — 40,000 mark ha redan offrats för den goda saken — för att i en snar framtid få det fullt färdigt.

Undertecknad har mycket arbetat för saken och önskade innerligt, att även svenska mödrar, som till följd av fattigdom, sjukdom och andra orsaker icke kunna ge sina späda barn den första nödiga vården, ville lämna sina barn till anstalten, ty alla äro välkomna! — Närmare upplysningar erhållas genom mig.

Rosette Beipman,
Luisentalsgatan 6.

Politiska nyheter.

Ställningen på våra fronter.

På Wirlands front, isynnerhet i Gatschina-riktningen var det under sista tiden häftiga strider. Fienden anföll ställvis med stora styrkor och tvingade Nordarméns truppavdelningar att draga sig tillbaka till Jamburg, som nu också enligt de färskaste nyheterna övergått i de rödas händer. I Oudova-riktningen stå avdelningar av Nord-västra armén på linjen av byn Vtroja. Utmed sjöstranden på linjen av sjöarna Kopenskoje, Glubokoje och Babino anföll fienden oupphörligt våra ställningar, men tillbakavisades var gång med stora förluster. Även söder om Babino gjorde fienden försök att kringgå våra ställningar för att kunna anfalla oss bakifrån, men denna operation lyckades ej för honom. Överhuvudtaget kan dock sägas, att fienden med tillhjälp av sina stora styrkor, som han samlat mot Nordarmén, under sista tiden på denna frontdel haft några framgångar.

På andra frontdelar är ställningen oförändrad. Ställvis förnimmes endast spanarverksamhet och i sammanhang därmed någon gång sammanstötningar.

Vad vår inre politiska ställning beträffar, så ha vi återigen varit vittne till en regeringskris. Folkpartiet trädde, som bekant, tillbaka ur regeringen och detsamma gjorde sedan även andra. Nu har J. Tönnesson fått i uppdrag att bilda ett nytt kabinett, som han också gjort. Enligt den nya sammansättningen skulle Tönnesson själv bli ministerpresident och A. Birk utrikesminister (båda ur folkpartiet), Jaakson (folkp.) justitiedepartementets minister, Hanko (opartisk) krigsminister och K. Treffner (opartisk) kultusminister. De övriga få stå kvar.

Den 8, 9 och 10 november har det varit många kongresser i Reval. Först och främst jordbrukarnes kongress, som uttalat sitt missnöje med den nya agrarlagen och en del regeringsåtgärder. Sedan har det varit nykterhetskongress och folkbildningsmöte med representanter från

Sverige och Finland. Utrymmet tillåter dock icke, att denna gång närmare skriva om dessa viktiga folkmöten.

Två duktiga svensktalande flickor

erhålla lärarplats som tjänarinnor hos svensk familj på ett mindre arrendegods i närheten av Pernau. Blott inre arbete. Svar med angivande av löneanspråk till

„Human behandling“
detta blads expedition.

UNG MAN,

behärskande estniska och som har lust att lära jordbruk erhåller plats mot fritt uppehälle och mindre lön.

Svar till „Pärlig“
detta blads expedition.

Svenska Folkförbundets Styrelse sammankallas till

styrelsemöte

i svenska skolans lokal lördagen den 22 nov. kl. 7 e. m.

Styrelsen.

Ung svensk 20-årig soldat önskar

brevväxling

I kindl. raske suurtükiwäe diwisjoon, 4. batarei.
J. A. Wickström.

Prenumerera på

KUSTBON,

Estlands svenskarnes egen tidning, som utkommer en gång i veckan.

Prenumerationen å tidningen sker hos redaktionen, Riddaregatan 3, Reval, i bygderna hos ombudsmännen och i Sverige hos skriftställare J. Blees, David Bagaresgatan 10, Stockholm samt herr L. Hammargren, Riksbanken, och Missionsbokhandeln, Södra Förstadsgatan 4, Malmö.

Priset på „Kustbon“ är i Estland och Finland Mk. 1:50 pr. månad i Sverige Kr. 0:75 pr. månad, postarvodet i båda fallen inberäknat. Från 1 augusti till årets slut kostar tidningen Mk. 6: — eller Kr. 3: —

Sprid tidningen, samla prenumeranter, säljloshummer.
Redaktionen.